

Referències

EL SISTEMA D'INFORMACIÓ DE DROGODEPENDÈNCIES DE BARCELONA

PILAR SOLANES, LLUÍS TORRALBA, TERESA BRUGAL. Àrea de Salut Pública.

El fenomen de les drogodependències amb les seves característiques massives i amb impacte social rellevant, bàsicament vinculat a l'heroïna, apareix a Barcelona a finals dels anys 70 i començaments dels 80. S'instal·la en un context de gran consum de drogues institucionalitzades com són l'alcohol, el tabac, i altres relacionades amb la prescripció mèdica com els ansiolòtics, els hipnòtics, els estimulants, etc.

L'escenari habitual dels processos de drogoaddicció és el territori. És en el context urbà on es concentren i mostren de forma més "rellevant" els problemes relacionats amb les drogues. El fenomen de la droga ha provocat una important preocupació i alarma social sobretot a partir de l'aparició del mercat il·legal i internacional del cànem, l'heroïna i la cocaïna. Aquest és un problema tant per l'efecte propi de les drogues com per les seves conseqüències negatives en el benestar d'alguns barris o zones de la ciutat i pels comportaments delictius que s'hi associen.

En conseqüència les entitats ciutadanes, les associacions de veïns, etc. exposen els seus problemes o presenten les seves propostes als Ajuntaments, que són les seves referències institucionals més properes i conegudes.

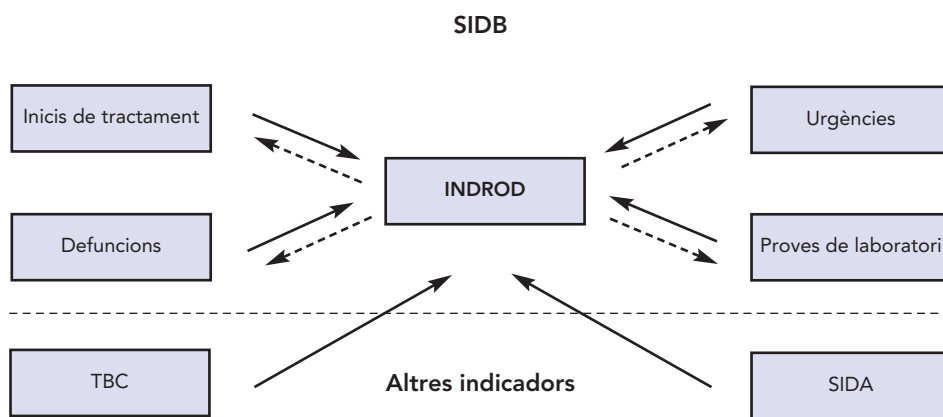
En aquest sentit, i des de les seves responsabilitats, l'Ajuntament de Barcelona fou el primer de tot l'Estat que va començar a donar una resposta específica al problema de les drogodependències.

Per tal de poder abordar el problema des d'una perspectiva més global de ciutat que conduís les diferents interven-

cions cap a un sistema de resposta més eficaç, es va crear el Pla Municipal d'Acció sobre Drogodependències (PMAD) l'any 1988. Per poder adequar les línies d'intervenció a la realitat existent es va crear el mateix any el Sistema d'Informació de Drogodependències de Barcelona (SIDB), seguint l'esquema general proposat pel Plan Nacional de Drogues i el Pla

de Drogodependències de la Generalitat de Catalunya.

El Sistema d'Informació de Drogodependències de Barcelona és un programa de recollida sistemàtica de dades sobre abús de drogues il·legals, dissenyat per avaluar la seva magnitud i evolució a ciutat de Barcelona, s'ha configurat com a una eina indispensable

Indicadors del sistema d'informació de drogodependències de Barcelona

Inicis de tractament

La informació s'obté dels registres de pacients dels centres de tractament de la ciutat de Barcelona

Urgències per drogues

Es recullen les urgències en consumidors de drogues il·legals dels hospitals de referència de Barcelona, així com del Servei Coordinador d'Urgències de Barcelona (SCUB-061)

Mortalitat per reacció aguda adversa a drogues

La informació s'obté a través de la recollida activa de les dades a partir del registre de l'Institut Anatòmic Forense de Barcelona (IAF).

Altres indicadors sanitaris

- Anàltiques de laboratori practicades centres municipals de tractament dependents del Pla Municipal d'Acció sobre Drogodependències (PMAD).
- Registre de SIDA de Barcelona (Servei d'Epidemiologia de l'IMS)
- Registre de tuberculosi de Barcelona (Servei d'Epidemiologia de l'IMS)

ble per a la planificació, el seguiment i l'avaluació de les intervencions a la ciutat.

Els objectius del SIDB són, a grans trets, els següents:

- Delimitar la població toxicòmana de manera fiable.
- Descriure les característiques socio-demogràfiques i de consum dels ad-

dictes notificats amb la finalitat d'identificar els grups diana per a les diverses intervencions, especialment els programes de prevenció.

- Identificar el policonsum de drogues en els addictes a drogues il·legals.
- Monitoritzar l'impacte dels diferents sistemes de tractament sobre el col·lectiu d'addictes, mesurant el grau de

retenció i curació que una teràpia determinada pugui tenir.

L'elecció de les fonts de nodriment del SIDB, tenint present la característica de fenomen ocult, va obligar a escollir diferents recursos socio-sanitaris amb els quals contacten els usuaris de drogues. Així, les urgències hospitalàries relacionades amb l'ús de drogues, les demandes

Prevalença d'usuaris de drogues il·legals residents a Barcelona, segons sexe. Any 1993.

Sexe	N	Percentatge	Taxa
Homes	8.370	75,4	208,2
Dones	2.722	24,5	66,4
Total	11.092	100,0	136,6

No consta sexe en dos casos
 Taxes x 10.000 hab. referides a la població de 15-49 anys

Evolució dels inicis de tractament

	1991	1992	1993	1994
Primeres visites il·legals	1.971	3.260	2.859	2.899
Primeres visites alcohol	590	1.369	1.010	1.531
Pacients en metadona a 31 de desembre de cada any	449	1.238	1.483	1.608

Evolució trimestral de l'indicador de mortalitat per reacció aguda adversa a drogues. Nombre total, increment percentual i mitjana trimestral. (Barcelona 1983-3r trimestre 1994)

Any	Trimestres				Total	Incr.%*	Mitjana trimestral
	1r	2n	3r	4t			
1983		6	4	9	19		4,8
1984	9	6	8	10	33	73,7	8,3
1985	16	7	8	14	45	36,4	11,3
1986	4	9	7	14	34	-24,2	8,5
1987	16	14	10	12	52	52,9	13,0
1988	19	16	41	26	102	96,2	25,5
1989	27	51	44	50	172	68,6	43,3
1990	20	31	43	45	139	-19,7	34,8
1991	37	36	52	34	159	14,4	39,8
1992	51	39	36	34	160	0,6	40,0
1993	43	42	41	25	151	-5,6	37,7
1994	35	34	34				

* Increment percentual = (x-y/y)100, essent "x" el nombre d'urgències de l'any, i "y" el nombre de morts l'any anterior

de tractaments específics de drogodependències, el diagnòstic de tuberculosi i de SIDA, les proves de laboratori bioquímiques i immunològiques, així com les defuncions, són les fonts que constitueixen el SIDB.

En les diferents taules es presenten els principals resultats obtinguts en el decurs de 1994, relatius a l'any 1993.

El SIDB ens ha permès conèixer, amb una certa aproximació, el nombre de persones que en algun moment han demanat ajut en qualsevol centre d'atenció per problemes relacionats amb la seva addicció a substàncies il·legals. Així, fins l'any 93, hem contactat amb 11.094 persones diferents.

D'altra banda, es constata una esta-

bilització relativa pel que fa a la mortalitat per sobredosi, així com una tendència al decreixement de les urgències hospitalàries per drogues.

L'increment en la capacitat per atendre més pacients en la xarxa de drogodependències i l'evolució del nombre de pacients en manteniment amb metadona ens indica una millora en l'organit-

Evolució trimestral del nombre d'urgències hospitalàries en addictes a drogues il·legals. Urgències totals, increment percentual i mitjana. Barcelona 1r trimestre 1990-3r trimestre 1994

Trimestre	Hospitals				Total	Incr.%*	Mitjana trim.
	Clínic	St.Pau	Vall Hebron	H.Mar			
1990/1	321	89	296	701	1.407		
1990/2	344	107	212	497	1.160		
1990/3	331	127	266	642	1.366		1.256
1990/4	257	125	232	478	1.092		
1991/1	376	92	248	437	1.153		
1991/2	434	105	273	520	1.332		
1991/3	460	114	254	587	1.415	1,05	1.269
1991/4	452	79	181	466	1.178		
1992/1	357	102	201	399	1.059		
1992/2	378	105	207	487	1.177		
1992/3	377	86	205	512	1.180	-11,1	1.130
1992/4	384	100	186	434	1.104		
1993/1	329	86	169	393	977		
1993/2	324	95	177	370	966		
1993/3	317	86	184	450	1.037	-15,4	956
1993/4	287	80	148	328	843		
1994/1	326	89	140	368	923		
1994/2	328	64	156	405	953		
1994/3	334	78	189	434	1.035		
Total	6.716	1.809	3.924	8.908	21.357		

* Increment percentual = $(x-y)/y \cdot 100$, essent "x" el nombre d'urgències de l'any en curs i "y" el nombre d'urgències de l'any anterior

zació dels recursos assistencials existents a a la nostra ciutat, que es descriu en el mapa.

Així doncs, el SIDB es constitueix com a instrument clau per al coneixement

de la dimensió del problema a la ciutat, sobretot de les drogues il·legals. L'esforç durant aquests anys ha estat centrat en la seva qualificació, sent a hores d'ara reconegut com un dels sistemes

més potents de les ciutats europees. Els resultats del coneixement han pogut ja donar fruit aplicant nous programes d'intervenció i qualificant els que ja existeixen.

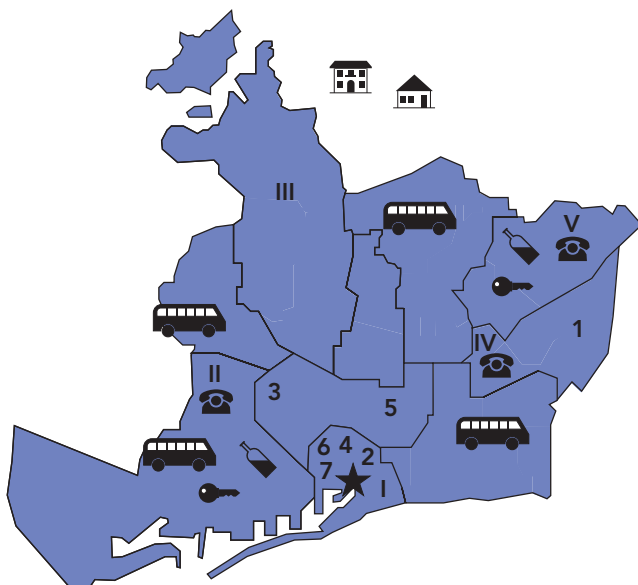
Evolució anual dels casos de SIDA en drogoaddictes i del total de casos, nombre absolut i percentatges. Barcelona 1984-94. Casos detectats fins el 15-10-1994

Any	Casos de SIDA en UDVP	Total de casos de SIDA	% SIDA en UDVP ⁽¹⁾
1984	2	8	25,0
1985	4	16	25,0
1986	24	53	45,3
1987	70	137	51,1
1988	149	268	55,6
1989	181	353	51,3
1990	226	430	52,6
1991	208	449	46,3
1992	227	478	47,5
1993	204	417	48,9
1994 ⁽²⁾	196	348	56,3
Total	1.521	2.955	51,5

(1) Percentatges respecte el nombre total de casos de SIDA cada any

(2) Només d'inclou els 3 primers trimestres de 1994. Aquest any s'afegeix la TBC pulmonar en HIV + com a criteri de SIDA,

Xarxa Assistencial de Barcelona

A. Recursos específics municipals

Centres d'atenció i seguiment municipals:

- I CAS Barceloneta
- II CAS Sants
- III CAS Sarrià
- IV CAS Garbívent
- V CAS Nou Barris

- Bus Metadona
- Comunitat terapèutica
- Centre d'acolliment

B. Centres de reinserció

- Taller d'alcohol
- Centres d'activitats
- Pisos terapèutics

C. Recursos inespecífics

Serveis sanitaris, socials i infermeria de presons

Associacions de pobresa

Altres centres assistencials específics:

- 1 Casa Bloc
- 2 Unitat drogodependències de la
- 4 Servei de prevenció i orientació de toxicomanies (SPOTT)
- 5 Unitat de toxicomanies St. Pau-CITRAN
- 6 Servei de toxicomanies de Creu Roja
- 7 Càritas

SAPS (Servei d'Atenció i Prevenció Sòcio-Sanitària)